

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.

Ефективна економіка. 2022. № 9.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.9.20>

УДК 336.67

О. А. Сметанюк,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки,
Вінницький національний технічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5207-6451>*

І. В. Причепя,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0805-2732>*

Т. М. Білоконь,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри підприємництва, логістики та менеджменту,
Вінницький національний технічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0459-2061>*

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ОБМЕЖЕНИХ ОБСЯГІВ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

O. Smetaniuk,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Marketing and Economics, Vinnytsia National Technical University

I. Prychepa,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economic Enterprise and Production Management, Vinnytsia National Technical University

T. Bilokon,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Entrepreneurship, Logistics and Management, Vinnytsia National Technical University

PECULIARITIES OF THE ANALYSIS OF AN ENTERPRISE'S FINANCIAL STATUS IN THE CONDITIONS OF LIMITED INFORMATIONAL SUPPORT

В роботі узагальнено особливості аналізу фінансового стану підприємства в умовах обмежених обсягів інформаційного забезпечення. Проаналізовано залежність якості прийняття управлінських рішень від результатів аналізу фінансового стану та обґрунтовано важливість повноти інформаційної бази

його проведення, основним джерелом якої виступає фінансова звітність підприємства. Розглянуто кількісні класифікаційні параметри поділу підприємств на категорії для подання фінансової звітності. Досліджено місце та роль малого підприємництва у функціонуванні сучасної вітчизняної економіки. Наведено динаміку загальних показників кількості зайнятих працівників та обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг), а також проаналізовано динаміку питомої ваги аналогічних показників малих підприємств, зокрема мікропідприємств. В статті виокремлено основні підходи щодо аналізу фінансового стану та відзначено «вузькі місця» інформаційного забезпечення суб'єктів малого підприємництва. На цій основі запропоновано методіку проведення аналізу фінансового стану в умовах обмежених обсягів інформаційного забезпечення. Обґрунтовано тезу, що розробка та впровадження новітніх аналітичних методів і шляхів посилення фінансового стану підприємства дозволить наростити його майновий потенціал, забезпечити платоспроможність та збільшити прибутковість.

The work summarizes peculiarities of the analysis of an enterprise's financial status in the conditions of limited informational support. The dependence that the quality of the decision-making process has on the results of the financial status analysis is studied and the importance of the information base integrity for its implementation is substantiated. It is emphasized that the qualitative analysis of an enterprise's financial status allows it to determine whether the enterprise operates efficiently or inefficiently, which is a fundamentally important complex process of enterprise management in terms of detecting the potential increase in the efficiency of the enterprise functioning and determining its development prospects. The expediency of the systematic analysis of key parameters that characterize the financial stability, profitability and solvency of the enterprise is substantiated. Information support is of primary importance in conducting such an analysis with its main source being the financial reporting. Quantitative parameters for dividing enterprises into categories for submitting financial reports are considered. The place and role of small entrepreneurship in the functioning of the modern domestic economy is studied. The dynamics of the number of employees and the quantity of the products (goods, services) sold are provided, and the dynamics of the small enterprises, namely micro-enterprises, within them are analyzed. The article highlights the main approaches to analyzing the financial status of an enterprise and signals the «bottlenecks» of information support for small business entities. It is

noted that the simplified form of financial reporting provided by small business entities does not allow the use of a general method of financial analysis, as it only contains the summarized data for such indicators as assets, capital, liabilities, income and expenses of the enterprise. Therefore, the peculiarities of the analysis of financial performance indicators of enterprises that work according to the simplified form of accounting and provide financial reporting as small business entities are revealed. The peculiarities of evaluating absolute and relative indicators presented in the Financial Report of a small business entity are summarized. On this basis, a methodology for analyzing the financial status of an enterprise in conditions of limited information support has been developed. The thesis that the development and implementation of new analytical methods and ways of strengthening the financial status can help the enterprise increase its property potential, ensure solvency and increase profitability is substantiated.

Ключові слова: *фінансова звітність, мале підприємство, інформаційне забезпечення, фінансовий стан, аналіз фінансового стану, фінансові показники.*

Key words: *financial reporting, small business entity, information support, financial status, financial status analysis, financial indicators.*

Постановка проблеми. Стійкість фінансового стану підприємства як основної ланки національної економіки визначає його здатність до подальшого функціонування та розвитку у зовнішньому середовищі. Для більшості вітчизняних підприємств достатньо характерними є проблеми, які зумовлені низькою платоспроможністю, неефективними рішеннями у кредитній, обліковій, інвестиційній і маркетинговій політиці, зменшенням потенціалу ділового співробітництва. Війна наразі чинить особливо негативний вплив на здатність компаній фізично продовжувати діяльність на безперервній основі, навіть на неокупованих територіях України, а це суттєво посилює невизначеність можливості проведення аналізу чутливості альтернативних сценаріїв.

За таких умов особливо гострим є питання діагностики причин, які безпосередньо зумовили або потенційно загрожують погіршенню фінансового стану підприємства, а також ідентифікації об'єктивних ознак фінансової нестабільності з метою розробки системи дієвих заходів стабілізації стану та

недопущення кризового розвитку підприємства. Вирішення даного питання залежить від якості проведеного аналізу фінансового стану підприємства та застосовуваних спеціальних аналітичних процедур діагностики факторів, які його визначають. Враховуючи те, що аналіз фінансового стану передбачає оцінювання поточного становища підприємства з метою формування такого стану фінансових ресурсів, коли суб'єкт господарювання вільно маневрує активами, ефективно їх використовує, відновлює та розширює, тобто забезпечує безперебійний процес виробництва та реалізації продукції або надання послуг чи виконання робіт, принципового значення набуває власне інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану та професіоналізм працівників управління, як користувачів фінансової інформації.

Основою інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану виступає фінансова звітність підприємства, порядок подання якої регулюється постановою КМУ від 28.02.2000 № 419 «Про затвердження Порядку подання фінансової звітності» [1], у якій розкриваються порядок і строки подання фінансової звітності залежно від виду підприємства. Враховуючи те, що спрощена побудова форм фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва містить згорнуті дані по таких показниках як активи, джерела формування активів, доходи та витрати підприємства, що суттєво обмежує можливості використання загальної методики фінансового аналізу, актуальним є дослідження методичних особливостей фінансового аналізу малих підприємств в умовах обмежених обсягів інформаційного забезпечення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням питань теорії, організації та методики аналізу фінансового стану займались вітчизняні та зарубіжні вчені: О.І. Барановський, Л.Д. Білик, П.Ю. Буряк, А.Д. Бутко, Ф.Ф. Бутинець, О.Д. Василик, І.В. Зятковський, В.М. Івахненко, Т.М. Ковальчук, М.Я. Коробов, Л.А. Лахтіонова, В.О. Мец, Є.В. Мних, О.В. Павловська, А.М. Поддєрьогін, Г.В. Савицька, В.В. Сопко, О.О. Терещенко, М.Г. Чумаченко, А.В. Чупіс, С.І. Шкарабан, М.І. Яцків та багато ін.

Дослідженням особливостей проведення аналізу фінансової звітності саме малих підприємств займалися: В.М. Вовк, Т.А. Гоголь, Ю.О. Кирдей, І.Д. Лазаришина, О.І. Тимченко та інші науковці. Проте динамічні зміни вітчизняної нормативно-правової бази, а також особливості та складнощі сучасних умов функціонування вітчизняних підприємств потребують подальшого вивчення та уточнення.

Постановка проблеми. Метою статті є дослідження особливостей аналізу фінансового стану підприємства в умовах обмежених обсягів інформаційного забезпечення, визначення основних проблем і недоліків методичного забезпечення аналізу фінансового стану малого бізнесу та на цій основі обґрунтування дієвих шляхів їх усунення.

Результати. Вітчизняним підприємствам за сучасних умов вкрай важливо утримувати стійкий фінансовий стан, достатній рівень платоспроможності, стабільну прибутковість і власну інвестиційну привабливість. Запорукою такого розвитку підприємства, на нашу думку, є якісний аналіз та системне дослідження фінансового стану.

Поддєрьогін А. М. і Чорна Н. М [2, с. 150] підкреслюють, що фінансовий стан будь-якого підприємства вимагає систематичної та всебічної оцінки з використанням різних методів, прийомів і методів аналізу, що дозволяє критично оцінити фінансові показники компанії за певний період, а також в динаміці; визначити «больові моменти» у фінансовій діяльності та способи ефективнішого використання фінансових активів.

В сучасній практичній діяльності застосовується широке коло методичних підходів до оцінювання фінансового стану бізнес-структур, найширшого поширення з яких набув метод фінансових коефіцієнтів, який передбачає розрахунок певних показників, що характеризують фінансову стійкість, платоспроможність і ліквідність, рентабельність (прибутковість) діяльності, майновий стан та ділову активність. При цьому Дяченко К. С. і Хорева А. Ю [3] зазначають, що склад і алгоритм розрахунку коефіцієнтів досить різноманітний і

залежить від обраної методики, що затверджена нормативними документами або упорядкована певними науковцями.

Як зазначалось вище, основним джерелом вихідних даних для проведення аналізу фінансового стану є фінансова звітність підприємства, яка відповідно Національного Положення (Стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [4] є звітністю, що містить інформацію про фінансовий стан і результати діяльності підприємства. Фінансова звітність охоплює: баланс (звіт про фінансовий стан), звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід), звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал і примітки до фінансової звітності, які складаються для надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства. Зміст форм фінансової звітності покликано задовольняти потреби тих користувачів, які не можуть вимагати звітів, складених з урахуванням їх конкретних інформаційних потреб.

Інформація, яку вміщують форми фінансової звітності, є цілком достатньою для кількісної та якісної оцінки фінансового стану підприємства, який є комплексним поняттям, що є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів [2, с. 154].

Наразі в Україні для подання фінансової звітності користуються критерієм поділу підприємств на «мікропідприємства», «малі підприємства», «середні підприємства» та «великі підприємства», який визначено Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Господарським кодексом України [5; 6] (табл.1).

За статистичними даними малий та середній бізнес в Україні приносить в економіку країни 55 % валового внутрішнього продукту, зокрема частка малого бізнесу становить 16 % ВВП [8].

Таблиця 1. Категорії підприємств для подання фінансової звітності [7]

Категорія (тип) підприємства	Критерії відповідності категорії підприємства		
	Балансова вартість активів, євро	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, послуг), євро	Середня кількість працівників (СКП)
Мікропідприємства	до 350 тис.	до 700 тис.	до 10 осіб
Малі підприємства	до 4 млн	до 8 млн	до 50 осіб
Середні підприємства	до 20 млн	до 40 млн	До 250 осіб
Великі підприємства	понад 20 млн	понад 40 млн	понад 250 осіб

Наведені дані у табл. 2 наочно демонструють місце та значення малого підприємництва в сучасній економічній системі, які неможливо переоцінити, адже завдяки ньому відбувається:

- поглинання надлишкової робочої сили та створення нових робочих місць, що сприяє ефективному вирішенню проблем зайнятості та безробіття, насамперед у кризові періоди;
- насичення споживчого ринку якісними товарами і послугами, задоволення індивідуального попиту та стимулювання сукупного попиту в цілому;
- розширення бази оподаткування для державного та місцевого бюджетів;
- швидке реагування на зміни ринкової кон'юнктури, зростання гнучкості та динамізму;
- підвищення рівня добробуту населення та скорочення бідності;
- формування підприємницького прошарку як основи середнього класу;
- пом'якшення соціальної напруги у суспільстві, демократизація ринкових відносин, забезпечення соціально-економічної та політичної стабільності;
- надання сучасній економіці конкурентного характеру й послаблення монопольних тенденцій тощо [9].

Таблиця 2. Мале підприємництво в сучасній економічній системі

Кількість зайнятих працівників, тис. осіб	усього	З них підприємства			Частка у загальній кількості, %	
		усього	малі	з них мікропідприємства	малі	з них мікропідприємства
2010	10772,7	7958,2	2164,6	832,60	20,09	7,73
2011	10164,5	7793,1	2091,5	788,90	20,58	7,76
2012	9957,6	7679,7	2051,3	788,20	20,60	7,92
2013	9729,1	7406,5	2010,7	795,30	20,67	8,17
2014	8796,7	6298,5	1686,9	723,50	19,18	8,22
2015	8180,0	5889,7	1576,4	691,40	19,27	8,45
2016	8108,3	5801,1	1591,7	642,70	19,63	7,93
2017	8141,0	5812,9	1658,9	714,60	20,38	8,78
2018	8532,5	5959,5	1641,0	704,30	19,23	8,25
2019	9017,8	6407,5	1746,6	778,30	19,37	8,63
2020	6390,8	6366,1	1703,1	721,70	26,75	11,34
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), млн грн	усього	З них підприємства			Частка у загальній кількості, %	
		усього	малі	з них мікропідприємства	малі	з них мікропідприємства
2010	3596646,4	3366228,2	568267,1	181903,1	16,88	5,40
2011	4202455,2	3991239,4	607782,4	189799,1	15,23	4,76
2012	4459818,8	4203169,6	672653,4	212651,2	16,85	0,00
2013	4334453,1	4050215,0	670258,5	216111,4	16,55	5,34
2014	4459702,2	4170659,9	705000,5	230729,3	16,90	5,53
2015	5556540,4	5159067,1	937112,8	307450	18,16	5,96
2016	6726739,8	6237535,2	1177385,2	361784	18,88	5,80
2017	8312271,9	7707935,2	1482000,7	497777,1	19,23	6,46
2018	9966804,5	9206049,5	1766150,4	599625,6	19,18	6,51
2019	10524112,8	9639730,6	1839875,9	612370,4	19,09	6,35
2020	11062297,1	10049870,8	2064120,7	704885,6	20,54	7,01

Складено на основі джерела [8]

Як видно з табл. 2 абсолютна величина обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) та їх частка у загальній вартості постійно зростає та у 2020 році вже складає понад 20 %, 7,01 % з яких продукують мікропідприємства.

Як бачимо з табл. 2. з 2016 до 2019 року відслідковувалась стійка динаміка зростання показника кількості зайнятих працівників на малих підприємствах, частка яких досягла близько п'ятої частини цього показника.

Проте бачимо суттєве скорочення загального значення цього показника у 2020 році, що може бути пояснено пандемією та її наслідками.

Незалежно від розміру підприємства на його фінансовий стан впливають усі види його діяльності, які можуть бути ідентифікованими через систему показників оцінювання процесів формування, розподілу та використання фінансових ресурсів. В практиці оцінювання фінансового стану найбільшого поширення набув системний підхід до аналізу, який передбачає структурування усієї системи показників на підсистеми:

- підсистема 1 – показники майнового стану;
- підсистема 2 – показники ліквідності та платоспроможності;
- підсистема 3 – показники фінансової стійкості;
- підсистема 4 – показники ділової активності та рентабельності;
- підсистема 5 – показники фінансової незалежності;
- підсистема 6 – показники ризику;
- підсистема 7 – інтегральний показник фінансового стану.

Інформаційним забезпеченням наведених підсистем показників є форми фінансової звітності підприємств. Однак малі підприємства наразі для подання фінансової звітності можуть використовувати форми з НП(С)БО 25 [10], що суттєво скорочує обсяги інформаційного забезпечення аналітиків.

У табл 3. наведено сукупність форм фінансової звітності за НП(С)БО 25 [10].

Таблиця 3. Форми фінансової звітності за НП(С)БО 25

Фінансова звітність малого підприємства	Фінансова звітність мікропідприємства
Баланс форма № 1-м Звіт про фінансова результати форма № 2-м	Баланс форма № 1-мс Звіт про фінансова результати форма № 2-мс
Використовують: — малі підприємства* (крім платників єдиного податку 3 групи); — представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності	Використовують: — мікропідприємства; — підприємства – платники єдиного податку 3 групи; — непідприємницькі товариства (тобто неприбуткові організації)

Складено на основі джерела [10]

Проте варто зауважити, що завдяки змінам у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [4] та НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [10] вітчизняні малі підприємства можуть самостійно обирати, чи використовувати форми № 1-м та № 2-м, чи заповнювати загальні форми з НП(С)БО 1 (примітки до фінансової звітності ф. № 5 можуть не складати) і мати повніше інформаційне забезпечення системи прийняття управлінських рішень.

Крім вищенаведеного, варто враховувати те, що наразі подання та оприлюднення фінансової звітності у зв'язку із введенням воєнного стану в Україні врегульовано Законом України від 03.03.2022 № 2115-IX «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» [11], яким передбачено, що юридичні особи подають фінансові, аудиторські звіти та будь-які інші документи, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства в документальній та/або в електронній формі, протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни за весь період неподання звітності чи обов'язку подати документи. У період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його завершення до фізичних осіб, фізичних осіб-підприємців, юридичних осіб не застосовується адміністративна та/або кримінальна відповідальність за неподання чи несвоєчасне подання звітності та/або документів, визначених підпунктом 1 пункту 1 Закону № 2115-IX [12].

Логічним є те, що для малих підприємств, які обрали загальні форми з НП(С)БО 1 [4] та мають змогу і бажання своєчасно їх складати, питання інформаційного забезпечення системи прийняття управлінських рішень є закритим.

Щодо підприємств, які обрали спрощену фінансову звітність (використовують форми № 1-м та № 2-м), а також скористались правом не подавати форми фінансової звітності до закінчення воєнного стану, питання інформаційного забезпечення діагностики та моніторингу реального фінансового стану є відкритим і достатньо гострим.

Вовк В. М. та Кирдей Ю. О. [13] пропонують у таких випадках оцінювати лише окремі статті балансу, які характеризують один із трьох ключових блоків (рис. 1).

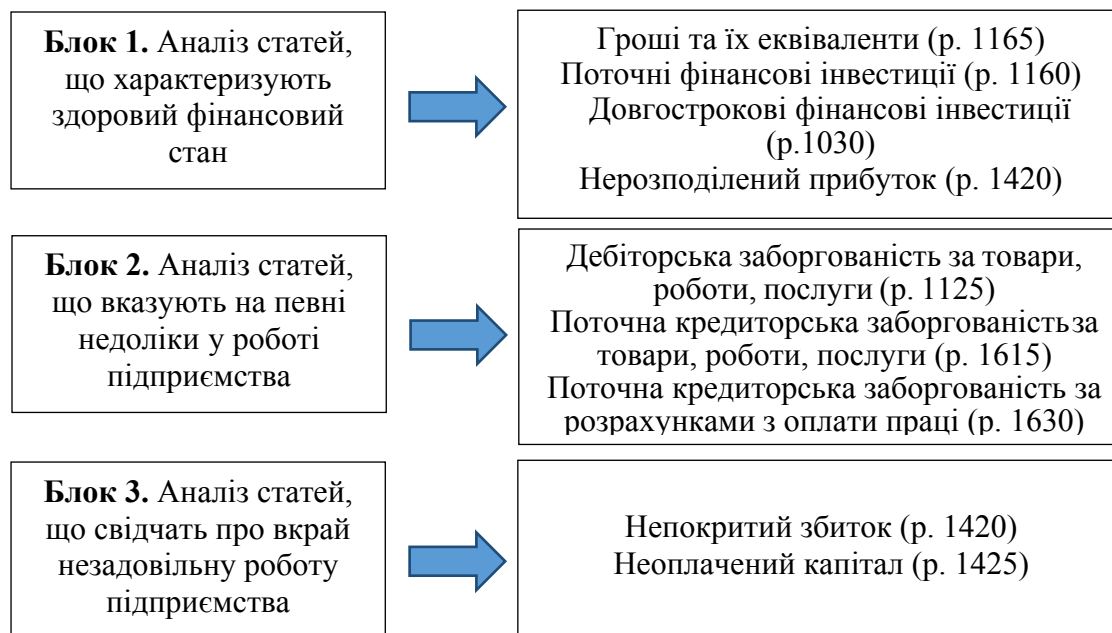

Рис. 1. Етапи аналізу фінансового стану суб'єкта малого підприємництва [13]

Погоджуємось повністю з авторами [13], що «поглянувши на статті балансу, вже можна дійти певних висновків про фінансовий стан господарства, не вдаючись до розрахунку показників. Оскільки візуальна оцінка відразу дозволяє виділити «проблемні» статті балансу, оцінити пропорції за ключовими показниками та з'ясувати ймовірні причини коливань цих показників».

Вовк В. М. та Кирдей Ю. О. [13] пропонують проводити аналогічну процедуру оцінювання і форми «Звіт про фінансові результати» (рис 2).

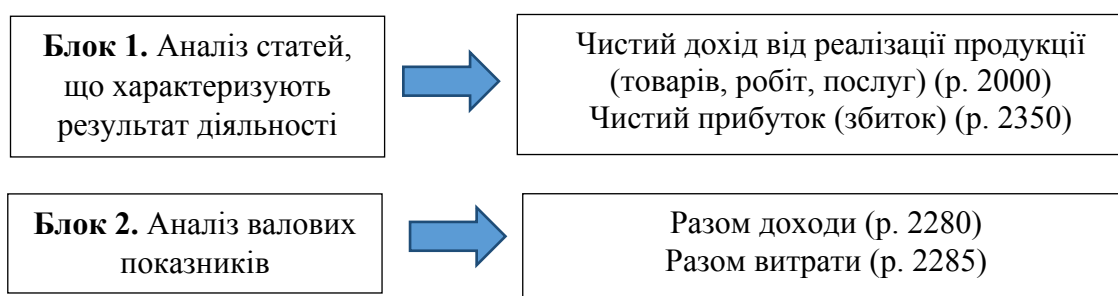

Рис. 2. Напрямки проведення експрес-аналізу фінансових результатів суб'єкта малого підприємництва [13]

Ми пропонуємо оцінювати динаміку валюти балансу, як у абсолютному значенні, так і у відносному додатково у зіставленні із темпом росту індексу інфляції за досліджуваний період. Також доволі інформативним є зіставлення темпів росту чистого прибутку та чистого доходу від реалізації. Таке зіставлення варто проводити також із темпом росту індексу інфляції, що дозволить відстежити реальний рівень зростання цих економічних показників та дозволить діагностувати реальну картину розвитку чи звуження масштабів бізнесу.

Аналіз фінансового стану малого підприємства за послідовністю розрахунку показників є тотожним із аналізом фінансового стану середнього та великого підприємства. Тому наступним етапом є оцінювання підсистеми показників ліквідності та платоспроможності, оскільки це передбачає оцінювання можливості своєчасної оплати поточних боргів підприємства наявними оборотними засобами, що є досить важливим в умовах обмеження грошових ресурсів на підприємствах малого бізнесу (табл. 4).

Таблиця 4. Методика розрахунку показників ліквідності малого підприємства

Показник	Джерело інформації (ф. 1-м «Баланс»)	Економічний зміст показника
1	2	3
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{p.1165}{p.1695}$	Показує, яка частина короткострокових зобов'язань може бути погашена за рахунок готівкових коштів
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\frac{p.1195 - p.1100 - p.1170}{p.1695}$	Показує, яка частина короткострокових зобов'язань може бути погашена за рахунок високоліквідних активів
Коефіцієнт поточної ліквідності	$\frac{p.1195}{p.1695}$	Показує, яка частина короткострокових зобов'язань може бути погашена за рахунок оборотних активів

Наступним етапом пропонуємо проводити оцінювання фінансової стійкості підприємства за даними Балансу за методикою, наведеною у табл. 5.

Таблиця 5. Методика розрахунку показників фінансової стійкості малого підприємства

Показник	Джерело інформації (ф. 1-м «Баланс»)	Економічний зміст показника
1	2	3
Коефіцієнт фінансової незалежності	$\frac{p.1495}{p.1900}$	Показує, яка частка активів підприємства сформована за рахунок власного капіталу
Коефіцієнт фінансової залежності	$\frac{p.1900}{p.1495}$	Показує, яка сума загальної вартості майна припадає на 1 грн власного капіталу
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\frac{p.1595 - p.1695}{p.1900}$	Показує, яку частку в балансі підприємства становить позиковий капітал
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	$\frac{p.1195 - p.1695}{p.1195}$	Показує, яка частина оборотних активів фінансується за рахунок власного капіталу
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\frac{p.1195 - p.1695}{p.1495}$	Показує, яка частина власного капіталу використана для фінансування поточної діяльності, а яка – капіталізована

Аналіз показників рентабельності для малого підприємства передбачає дослідження динаміки та структури фінансових результатів його діяльності з метою виявлення факторів, що вплинули на їх формування.

На жаль, спрощення та узагальнення сум доходів і витрат у формі «Звіту про фінансові результати» для малих підприємств унеможлиблює використання загальноприйнятої методики аналізу фінансових результатів, яка передбачає проведення послідовного аналізу доходів, витрат та фінансового результату від різних видів діяльності (операційної, інвестиційної, фінансової). Однозначно, вилучення розділу «Витрати за елементами» значно зменшило інформаційну базу для аналізу витрат і призвело до унеможливлення проведення поелементного аналізу витрат звітного періоду малого підприємства [14].

Виходячи із інформаційного обмеження для малого підприємства, алгоритм обчислення показників рентабельності буде вмещувати показники зведені до табл. 6.

Таблиця 6. Методика розрахунку показників рентабельності малого підприємства

Показник	Джерело інформації (ф. 1-м «Баланс», ф. 2-м «Звіт про фінансові результати»)	Економічний зміст показника
1	3	4
Рентабельність активів	$\frac{p.2350}{(p.1300_{п.п.} + p.1300_{к.п.})/2}$	Характеризує ефективність використання активів підприємства
Рентабельність власного капіталу	$\frac{p.2350}{(p.1495_{п.п.} + p.1495_{к.п.})/2}$	Характеризує ефективність вкладення коштів до даного підприємства
Рентабельність діяльності	$\frac{p.2350}{p.2000}$	Характеризує ефективність господарської діяльності підприємства
Рентабельність виробництва продукції	$\frac{p.2350}{p.2050}$	Характеризує рівень прибутковості виробничої діяльності
Рентабельність продукції	$\frac{p.2350}{p.2285}$	Характеризує прибутковість господарської діяльності підприємства від основної діяльності

Для більш об'єктивних висновків отримані показники рентабельності доцільно аналізувати у динаміці, а також у порівнянні із середньогалузевими показниками за видами економічної діяльності.

Висновки. Проведене у статті дослідження підтверджує ключову роль малих підприємств для вітчизняної економіки. Саме тому особливого значення набуває обґрунтування методики оптимізації їх фінансово-господарської діяльності. Серед основних способів її досягнення є впровадження системи якісного управлінського аналізу, зокрема аналізу фінансового стану підприємства. Враховуючи сучасні надскладні умови функціонування вітчизняних малих підприємств, високу ефективність системи управління ними можна досягти саме на основі грамотно організованої системи аналізу фінансового стану.

На нашу думку, побудова ефективної управлінської аналітичної системи на підприємствах малого бізнесу є їх конкурентною перевагою, адже управлінський аналіз, зокрема аналіз фінансового стану, дозволяє вирішувати питання підвищення ефективного використання ресурсів на всіх етапах виробництва і

реалізації продукції (робіт, послуг), раціонального формування витрат і забезпечення стійких фінансових результатів. А це саме ті аспекти, які дозволяють виживати малому бізнесу в сучасних умовах тотальної конкуренції.

Основні особливості методики проведення фінансового аналізу на підприємствах малого бізнесу зумовлені особливостями інформаційної бази спрощених форм фінансової звітності малого підприємства. З цією метою нами запропоновано алгоритм проведення аналізу фінансового стану малого підприємства, який дозволяє здійснити комплексний аналіз та оцінювання показників фінансового стану та фінансових результатів малого підприємства, що в подальшому стане базою для прийняття ефективних управлінських рішень.

Література

1. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#n120> (дата звернення: 03.08.2022).
2. Поддєрьогін А. М., Чорна Н. М. Методичні підходи до оцінки фінансового стану підприємства: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2018. № 1. С. 150–160.
3. Дяченко К. С., Хорєва А. Ю. Методичні підходи до оцінювання фінансово-майнового стану бізнес-структури. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8369> (дата звернення: 10.08.2022). DOI: 10.32702/2307-2105-2020.11.91.
4. Загальні вимоги до фінансової звітності : Національне Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 1 від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17> (дата звернення: 03.08.2022).
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 03.08.2022).

6. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 03.08.2022).

7. Паненко О. Фінзвітність-2020: кому та куди подавати, а також визначаємося із пакетом на 2021 рік. *Професійний бухгалтер*. 2021. № 7. URL: <https://ibuhgalter.net/ru/articles/692> (дата звернення: 10.08.2022).

8. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 12.08.2022).

9. Красота О. В., Кір'єв І. С. Особливості розвитку малого підприємництва в умовах порушення макроекономічної стабільності. *Ефективна економіка*. 2021. № 2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8671> (дата звернення: 10.08.2022). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.2.98.

10. Про затвердження НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» : Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку від 25.02.2000 р. № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення: 03.08.2022).

11. Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни : Закон України від 03.03.2022 № 2115-IX від 03.03.2022 № 2115-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text> (дата звернення: 03.08.2022).

12. Щодо впливу військової агресії Російської Федерації на фінансову звітність та аудиторські звіти : Інформаційний лист ради аудиторської палати України. URL: <https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2022/03/%D0%86%D0%9D%D0%A4%D0%9E%D0%A0%D0%9C%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%99%D0%9D%D0%98%D0%99-%D0%9B%D0%98%D0%A1%D0%A2-%D0%90%D0%9F%D0%A3.pdf> (дата звернення: 03.09.2022).

13. Вовк В.М., Кирдей Ю.О. Особливості аналізу фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. 2018. № 3(83). С. 39–49. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/> (дата звернення: 15.08.2022).

14. Гоголь Т. А. Особливості методики фінансового аналізу підприємств малого бізнесу. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Економічні науки*. 2013. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vcndtue_2013_2_58 (дата звернення: 15.08.2022).

References

1. Cabinet of Ministers of Ukraine (2000), Resolution “On the approval of the Procedure for submitting financial statements”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#n120> (Accessed 03 Aug 2022).
2. Poddier'ohin, A. M. and Chorna, N. M. (2018), “Methodical approaches to assessing the financial condition of the enterprise: domestic and foreign experience”, *Zbirnyk naukovykh prats'Universytetu derzhavnoi fiskal'noi sluzhby Ukrainy*, vol. 1, pp. 150–160.
3. Diachenko, K. S. and Khorieva, A. Yu. (2020), “Methodical approaches to assessing the financial and property status of a business structure”, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 11, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8369> (Accessed 10 Aug 2022).
4. Ministry of Finance of Ukraine (2013), “National regulation (standard) of accounting “General requirements for financial reporting”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17> (Accessed 03 Aug 2022).
5. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine “About accounting and financial reporting in Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (Accessed 03 Aug 2022).
6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), “Economic Code of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (Accessed 03 Aug 2022).
7. Panenko, O. (2021), “Financial reporting-2020: to whom and where to submit, and we also determine the package for 2021”, *Profesijnyj bukhhalter*, [Online], vol. 7, available at: <https://ibuhgalter.net/ru/articles/692> (Accessed 10 Aug 2022).
8. Official website of the State Statistics Service of Ukraine (2022), [Online], available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 12 Aug 2022).

9. Krasota, O. V. and Kir'iev, I. S. (2021), "Peculiarities of small business development in the conditions of disruption of macroeconomic stability", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 2, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8671> (Accessed 10 Aug 2022).

10. Ministry of Finance of Ukraine (2013), Order "On the approval of NP(S)BO 25 "Simplified financial reporting", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (Accessed 03 Aug 2022).

11. The Verkhovna Rada of Ukraine (2022), The Law of Ukraine "On the protection of the interests of subjects submitting reports and other documents during the period of martial law or a state of war", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text> (Accessed 03 Aug 2022).

12. Audit Chamber of Ukraine (2022), "Information sheet "Regarding the impact of the military aggression of the Russian Federation on financial reporting and audit reports", available at: <https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2022/03/%D0%86%D0%9D%D0%A4%D0%9E%D0%A0%D0%9C%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%99%D0%9D%D0%98%D0%99-%D0%9B%D0%98%D0%A1%D0%A2-%D0%90%D0%9F%D0%A3.pdf> (Accessed 03 Sep 2022).

13. Vovk, V.M. and Kyrdej, Yu.O. (2018), "Peculiarities of the analysis of financial statements of small business entities", *Visnyk Natsional'noho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia*, vol. 3 (83), pp. 39–49, available at: <http://ep3.nuwm.edu.ua/> (Accessed 15 Aug 2022).

14. Hohol', T. A. (2013), "Peculiarities of the methodology of financial analysis of small business enterprises", *Visnyk Chernihivs'koho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, vol. 2, available at: <http://ep3.nuwm.edu.ua/> (Accessed 15 Aug 2022).

Стаття надійшла до редакції 11.09.2022 р.